מסדר אזוזי זוזי דרבנן. כשהיה רואה אותן זוגות זוגות ומדברין בתורה מחזר אחריהם ואומר להם במטותא מנכון לכו והתעסקו בעונג שבת ולא תחללוניה לבטל תענוגים: **ויכלו**. הקב"ה וזה שמספר בשבחו של מקום ובשבח של שבת: **יסדר אדם שלחנו בע"ש**. בלילי שבת: **במוצ"ש**. נמי כבוד שבת ללוות ביציאתו דרך כבוד כאדם המלוה את המלך בצאתו מן העיר: **חמין**. לשתות ולרחוץ: **מלוגמא**. רפואה: **אכליה אריא**. לעגל הראוי לשחוט: **בכל כחו**. בכל כוונתו: **בפרוע פרעות**. ביטול פורעניות כגון פרוע דמתרגמין בטל: **בהתנדב עם ברכו**. כשמתנדבין ישראל לברך את בוראן: **כי פרוע**. "כי פרעו אהרן" ע"ז והכי קאמר בהבטל פריעות ע"ז שתשתקע ותשתכח שלא יזכר עונש משום "התנדב עם" הוא: **אל מלך נאמן**. כך מעיד על בוראו שהוא אל מלך נאמן: **שאין בני אדם מצויין לכבותה**. בשבת: **בבקר**. בזמן ק"ש וכן מאחרי בנשף: **והיה כנור ונבל**. בסיפיה דקרא "ואת פועל ה' לא יביטו" לא שמו לב ליחד שמו על בריותיו: **שפוך על עולל**. רישא דקרא "ואת חמת ה' נלאיתי הכיל שפוך וגו'" שפוך החמה בנקמה בשביל שעולל לחוץ ובטלין מבית רבן: **הובישו כי תועבה עשו וגו'**. סיפיה דקרא גם בוש לא יבושו וגם הכלם לא כו': **במשיחי אלו תינוקות של בית רבן**. שדרך תינוקות למושחן בשמן*: **ובנביאי אלו תלמידי חכמים**. שנאמר ונביא לבב חכמה (תהלים צ): **מחריבין**. היכא שיור: **מחרימין**. ליכא שיור: **מתכסין בהן כשמלה**. כשמואלין אותן טעמי תורה הללו עושין עצמן כמעלימין את דבריהם מפני שאין יודעים להשיב: **ישנן בידך**. אתה בקי לפיכך קצין תהיה לנו ותלמדנו חכמה:

דברים

תורה אור

רשי

מהדר אזוזי זוזי דרבנן א"ל "במטותא מינייכו לא תחללוניה". אמר *רבא ואיתימא ר' יהושע בן לוי "אפי' יחיד המתפלל בע"ש צריך לומר "ויכולו" ① דאמר רב המנונא כל המתפלל בע"ש ואומר "ויכולו" מעלה עליו הכתוב כאילו נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית שנאמר "ויכולו" אל תקרי ויכולו(א) אלא ויכלו, אמר רבי אלעזר מניין שהדיבור כמעשה שנאמר °בדבר ה' שמים נעשו" אמר רב חסדא אמר ② מר עוקבא כל המתפלל בע"ש ואומר ויכולו שני מלאכי השרת המלוין לו לאדם מניחין ידיהן על ראשו ואומרים לו °וסר עונך וחטאתך תכופר" תניא ר' יוסי בר יהודה אומר שני מלאכי השרת מלוין לו לאדם בע"ש מבית הכנסת לביתו אחד טוב ואחד רע "וכשבא לביתו ומצא נר דלוק ושלחן ערוך ומטתו מוצעת: מלאך טוב אומר "יהי רצון שתהא לשבת אחרת כך" ומלאך רע עונה "אמן" בעל כרחו ואם לאו מלאך רע אומר "יהי רצון שתהא לשבת אחרת-כך" ומלאך טוב עונה "אמן" בעל כרחו אמר ר' אלעזר "לעולם יסדר אדם שלחנו בע"ש אע"פ שאינו צריך אלא לכזית ואמר ר' חנינא "לעולם יסדר אדם שלחנו במוצאי שבת אע"פ שאינו צריך אלא לכזית. חמין במוצאי שבת =מלוגמא, פת חמה במוצאי שבת = מלוגמא, ר' אבהו-הוה עבדין ליה באפוקי שבתא עיגלא תילתא הוה אכיל מיניה כוליתא, כי גדל אבימי בריה א"ל למה לך לאפסודי כולי האי, נשבוק כוליתא ממעלי שבתא, שבקוהו ואתא אריא אכליה. אריב"ל כל העונה אמן יהא שמיה רבא מברך בכל כחו קורעין לו גזר דינו שנאמר °בפרוע פרעות בישראל בהתנדב עם ברכו ה'" מ"ט "בפרוע פרעות" משום "דברכו ה'" רבי חייא בר אבא א"ר יוחנן אפילו יש בו שמץ של עבודה זרה מוחלין לו: כתיב הכא "בפרוע פרעות" וכתיב התם °"כי פרוע הוא"(ג) אמר ריש לקיש כל העונה אמן בכל כחו פותחין לו שערי ג"ע שנאמר °פתחו שערים ויבא גוי צדיק שומר אמונים" *אל תיקרי "שומר אמונים" אלא 'שאומרים אמן', *מאי "אמן" א"ר חנינא 'אל מלך נאמן'. א"ר יהודה בריה דרב שמואל משמיה דרב אין הדליקה מצויה אלא במקום שיש חילול שבת שנאמר °ואם לא תשמעו אלי לקדש את יום השבת ולבלתי שאת משא וגו' והצתי אש בשעריה ואכלה ארמנות ירושלים ולא תכבה" מאי "ולא תכבה"? אמר רב נחמן בר יצחק בשעה שאין בני אדם מצויין לכבותה. אמר אביי לא חרבה ירושלים אלא בשביל שחללו בה את השבת שנאמר °ומשבתותי העלימו עיניהם ואחל בתוכם", אמר ר' אבהו לא חרבה ירושלים אלא בשביל שביטלו ק"ש שחרית וערבית שנאמר °הוי משכימי בבקר שכר ירדפו" וגו' וכתיב °והיה כנור ונבל תוף וחליל ויין משתיהם ואת פועל ה' לא יביטו" וכתיב °לכן גלה עמי מבלי דעת" אמר רב המנונא לא חרבה ירושלים אלא בשביל שביטלו בה תינוקות של בית רבן שנאמר °שפוך על עולל בחוץ וגו' מה טעם 'שפוך'? משום 'דעולל בחוץ' אמר עולא לא חרבה ירושלים אלא מפני שלא היה להם בושת פנים זה מזה שנאמר °הובישו כי תועבה עשו גם בוש לא יבושו וגו' אמר ר' יצחק לא חרבה ירושלים אלא בשביל שהושוו קטן וגדול שנאמר °והיה כעם ככהן"-וכתיב בתריה -*"הבוק תבוק הארץ" אמר רב עמרם בריה דר"ש בר אבא א"ר שמעון בר אבא א"ר חנינא לא חרבה ירושלים אלא בשביל שלא הוכיחו זה את זה שנאמר °היו שריה כאילים לא מצאו מרעה" מה איל זה ראשו של זה בצד זנבו של זה אף ישראל שבאותו הדור כבשו פניהם בקרקע ולא הוכיחו זה את זה א"ר יהודה לא חרבה ירושלים אלא בשביל שביזו בה ת"ח "שנאמר °ויהיו מלעיבים במלאכי האלהים ובוזים דבריו ומתעתעים בנביאיו עד עלות חמת ה' בעמו עד [ל] אין מרפא" (**) מאי "עד לאין מרפא"? אמר רב יהודה אמר רב "כל המבזה ת"ח אין לו רפואה למכתו, אמר רב יהודה אמר רב מאי דכתיב °אל תגעו במשיחי ובנביאי אל תרעו: 'אל תגעו במשיחי'=אלו תינוקות של בית רבן, 'ובנביאי אל תרעו'=אלו ת"ח אמר ריש לקיש משום רבי יהודה נשיאה אין העולם מתקיים אלא בשביל הבל תינוקות של בית רבן א"ל רב פפא לאביי דידי ודידך מאי? א"ל אינו דומה 'הבל שיש בו חטא' ל'הבל שאין בו חטא' ואמר ריש לקיש משום ר"י נשיאה 'אין מבטלין תינוקות של בית רבן אפי' לבנין בית המקדש, ואמר ר"ל לר"י נשיאה: כך מקובלני מאבותי ואמרי לה מאבותיך "כל עיר שאין בה תינוקות של בית רבן מחריבין אותה רבינא אמר מחרימין אותה *ואמר רבא לא חרבה ירושלים אלא בשביל שפסקו ממנה אנשי אמנה שנאמר °שוטטו בחוצות ירושלים וראו נא [ודעו ובקשו ברחובותיה אם תמצאו איש] (אם יש איש) עושה משפט מבקש אמונה ואסלח לה" איני והאמר רב קטינא *אפי' בשעת כשלונה של ירושלים לא פסקו ממנה אנשי אמנה שנאמר °כי יתפש איש באחיו בית אביו (לאמר) שמלה לכה קצין תהיה לנו" דברים שבני אדם מתכסין בהן כשמלה ישנן בידך *והמכשלה הזאת תחת ידך"

דברים

ומצא נר דלוק ושולחן ערוך. וא"ת דאמר בריש ערבי פסחים (דף ק:) ושוין שאין מביאין את השולחן אא"כ קידש וי"ל דערוך הוא במקום אחר אלא שאין מביאין אותו עד אחר הקידוש כי היכי דתיתי סעודתא ביקרא דשבת כדאיתא בשאלתות דרב אחאי *ודוקא בימיהם שהיו להם שלחנות קטנים לפני כל אחד ואחד אבל שלנו גדולים הם וקשה לטלטלם*(ג): **כל** העונה אמן יהא שמיה רבא בכל כחו. פי' בכל כוונתו וכן פירש רש"י ור"י אומר דיש בפסיקתא במעשה דר' ישמעאל בן אלישע דקאמר התם כשישראל נכנסים לבתי כנסיות ואומרים יהא שמיה רבא מברך בקול רם מבטלים גזירות קשות:

א"ר חנינא אל מלך נאמן. צריך להרהר בו בשעה שאומר אמן:

אידי

עין משפט
נר מצוה

מז א מיי' פכ"ט מהל' שבת הלכה ז סמג עשין ל טוש"ע או"ח סי' רסח סעיף א:

מח ב מיי' פ"ל שם הל' ה סמג שם טור שו"ע או"ח סימן רסב סעיף א:

מט ג מיי' שם הלכה ה וסמג שם:

נ ד מיי' וסמג שם טור שו"ע או"ח סימן ש:

נא ה מיי' פ"ט מהלכות תפלה הלכה א טוש"ע או"ח סימן נו סעיף א [וכרב אלפס ברכות פג דף פ"ו: וברא"ש שם סימן יט]: [פרשת יתרו סימן מד]

[וע"ע תוס' פסחים ק: ד"ה שאין]

נב ו מיי' פ"ו מהלכות פ"ת הלכה יא טור שו"ע יו"ד סימן רמג סעיף ז:

נג ז מיי' פ"ב שם הל"ב טוש"ע יו"ד סי' רמה סעיף יג [וכרב אלפס פ"ב דב"ב דף קסג: וברא"ש פ"ג דמו"ק סי' ס"א]:

נד ח מיי' שם הלכה א טוש"ע שם סעיף ז [וכרב אלפס שם]:

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' אל תיקרי ויכלו אלא ויכלו: (ב) שם כי פרוע הוא כי פרעו אהרן אמר ריש לקיש: (ג) תוס' ד"ה ומלא וכו' וקשה לטלטלם. נ"ב פי' אחר קידוש שלא להפסיק כל כך בין קידוש לסעודה אם רגילין לפרוס מפה ולקדש:

◆

גליון הש"ס

גמ' שנא' ויהיו מלעיבים במלאכי האלהים. ע"ד שאחז"ל נדרים דף כ ע"ב מאן מה"ש רבנן: שם כך מקובלני מאבותי. עיין ב"מ דף פד ע"א ד"ה אי הדרת:

מסורת
הש"ס

[בברא"ש וטור סי' רסח איתא אמר רב וכו' ואמר רב המנונא כל המתפלל וכו' וכ"א בשאלתות בראשית סי' א]

[כדאיתא לעיל י:]

תהלים לג

ישעיה ו

שופטים ה

שמות לב/כה

ישעיה כו

[סנהדרין קיא:]

סנהדרין קי:

ירמיה יז

יחזקאל כב/כו

ישעיה ה:יב

ישעיה ה/יא

שם/יג

ירמיה ו/יא

שם/טו

ישעיה כד

[פי' תתרוקן]

איכה א

דה"ב לו/טז

דה"א טז

ירמיה ה/א

ישעיה ג/ו

חגיגה יד.

[חגיגה שם]

[חגיגה יד.]

גיטין מג.

נושא:
ויכולו בתפילה

מבנה
"כל המתפלל בע"ש ואומר "ויכולו"

תת נושא
ב' מלאכי השרת המלוין לו לאדם

נושא:
סעודת מוצ"ש

נושא/מבנה
◇ מימרות בשבח העונה אמן

נושא/מבנה
סידרה "לא חרבה ירושלים אלא..."

(**) אחרי הסוגריים המשך המשיכה בנושא של חורבן ירושלים

מבנה
◇ מימרות של ר"ש לקיש עם ר' יהודה נשיאה

נושא:
אנשי אמנה
היום
פסקו